

Sygn. akt **IC 978/13**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Hałabis

Protokolant: Ilona Pasternak

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2014 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko T. M. i D. M.

o ustalenie zmiany płci

I. ustala, że E. M. urodzona dnia (...) w L., z ojca T. M. i matki D. M. z domu L., której akt urodzenia sporządzono w Urzędzie Stanu Cywilnego w L. dnia(...) nr (...) – jest osobą płci męskiej;

II. zasądza solidarnie od pozwanych T. M. i D. M. na rzecz powódki E. M. kwotę 1.174,83 zł (tysiąc sto siedemdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt trzy grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu.

IC 978/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 25 lipca 2013 r. powódka E. M. kierując powództwo przeciwko swoim rodzicom T. i D. małż. M. domagała się ustalenia, że jest mężczyzną, choć urodziła się jako E. M., córka T. i D. M. w dniu (...) r. w L., dla której w Urzędzie Stanu Cywilnego w L. dnia (...)r. sporządzony został akt urodzenia nr (...).

W uzasadnieniu zgłoszonego żądania powódka wyjaśniła, że jej płeć, jako zespół cech żeńskich ustalona została w chwili urodzenia, zgodnie z budową biologiczną. Około 8 roku życia zaczęły występować u niej zaburzenia identyfikacji płciowej, które trwają nadal i polegają na stałym pragnieniu życia jako osoba płci męskiej, a zatem płci przeciwnej do posiadanej. Lekarz prowadzący jej terapię po przeprowadzeniu wielorakich specjalistycznych badań, w tym badań seksuologicznych, neurologicznych, psychiatrycznych i psychologicznych ustalił, że jest osobą transseksualną typu kobieta-mężczyzna (k/m). Transseksualizm oznacza rozbieżność pomiędzy poczuciem psychicznym płci a morfologiczno-biologiczną budową ciała, przy tym – według aktualnego stanu wiedzy medycznej – żadna metoda terapii nie pozwala na „odwrócenie” wadliwie ukształtowanej identyfikacji. Sytuacja ta naraża powódkę na nieustanne i nieuzasadnione przykrości, dlatego ma ona interes prawny w prawidłowym ustaleniu swojej płci. Jediną możliwością usunięcia tych rozbieżności i stworzenia jej warunków do normalnego funkcjonowania, przy realizacji społecznej roli męskiej jest kuracja hormonalna w połączeniu z zabiegami plastyczno-chirurgicznymi. Kuracja ta umożliwi jej znaczne upodobnienie wyglądu zewnętrznego do wyglądu płci, z którą identyfikuje się psychicznie i emocjonalnie. Terapia hormonalna rozpoczęła się 20 września 2012 r., a kilka miesięcy później (w dniu 27 maja 2013 r.) nastąpiła mastektomia (amputacja) piersi. W sytuacji, gdy powódka w pełni akceptuje nieodwracalne przemiany jakie nastąpiły i następują w jej organizmie, wniosek o dokonanie zmiany płci metrykalnej na drodze sądowej nie jest przedwczesny,

a jest on niezbędny do przeprowadzenia pozostałych przewidywanych zabiegów chirurgiczno-plastycznych (pозew – k. 2-3).

Pozwana D. M. (matka powódki) uznała powództwo, zaś pozwany T. M. nie uznał powództwa i wnosił o jego oddalenie wskazując, że żądania tego nie pozwala mu uznać kwestia jego wiary katolickiej oraz uczucia emocjonalne odnoszące się do tego, że na świat przyszła jego córka, nie zaś syn (protokół rozprawy – k. 59-59v).

W toku procesu strony podtrzymywały swoje stanowiska (protokół rozprawy – k. 103-103v).

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty:

Powódka E. M. urodziła się w dniu (...) w L. jako osoba płci żeńskiej. Jej rodzicami są T. M. i D. M. z d. L. (odpis zupełny aktu urodzenia USC w L. nr (...) sporządzony dnia (...) r. – k. 5).

Powódka ma obecnie 27 lat, formalnie jest bezdzietną panną, lecz nie utożsamia się psychicznie z płcią żeńską. Uświadomiła to sobie kiedy rozpoczęła naukę w szkole podstawowej. Aktualnie posługując się imieniem męskim – R.. Pracuje w multimarkecie (...) w G., gdzie zamieszkuje. Jest tam doradcą klienta pełniącym obowiązki kierownika sektora. W 2011 r. zdecydowała się na to, aby zmienić w sposób fizyczny swoją płć, z którą się nie identyfikowała. Skonsultowała swój problem ze specjalistą psychiatrą-seksuologiem, gdzie przeszła wywiad i szczegółowe badania. Skutkiem tych działań było to, że od września 2012 r. rozpoczęła terapię hormonalną, a w maju 2013 r. przeszła obustronną mastektomię (amputację piersi). Operacja ta była przeprowadzona w W. i zakończyła się sukcesem, gdyż nie było żadnych powikłań. Plan dalszych zmian fizycznych przewiduje, że w ciągu 2 lat od rozpoczęcia kuracji hormonalnej powinna przejść drugą operację, a w perspektywie chciałaby też przejść operację trzecią, która kończy modyfikacje fizyczne ciała. Zamieszkanie przez powódkę w G. (innej części kraju niż jej pochodzenie) jest również związane z zamiarem zmiany płci. Relacje powódki z rodzicami są różne. Z matką ma częstszy i lepszy kontakt niż z ojcem. Tłumaczy to lepszym zrozumieniem jej sytuacji przez matkę. Posiada blokadę emocjonalną w bliższych relacjach z ojcem, który – jej zdaniem – nie jest w stanie zrozumieć jej sytuacji. Kiedy rozpoczęła kurację próbowała wyjaśnić ojcu, dlaczego tak się dzieje i do czego to zmierza. Na początku ojciec zareagował spokojnie, jednak z czasem uległo to zmianie. Wówczas ojciec zaczął zgłębiać temat i czytać negatywne na ten temat opinie. Skutkiem tego były konsultacje z równego rodzaju specjalistami, w tym z egzorcystą. W kwietniu 2012 r. powódka wyjechała do G., żeby zacząć nowe życie. Posiada licencjat, skończyła Wydział A. na kierunku (...) (...) w L. w (...)r. i uzyskała tytuł inżyniera. Z jej punktu widzenia kwestia zmiany płci jest już przesądzona. Dotychczasowe zmiany fizyczne, które już nastąpiły, traktuje w ten sposób, że jest dopiero w⁽¹⁾/3 części drogi, która zakończy się całkowitą przemianą fizyczną. W firmie, w której pracuje wszyscy wiedzą jaką ma sytuację. Uważa, że podjęła właściwą decyzję odnośnie ustalenia przynależności do określonej płci (wyjaśnienia i zeznania powódki E. M. – k. 59v-60; 103v-104; dokumentacja medyczna dotycząca powódki – k. 6, 7-12, 13-14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28-29, 30-32, 33, 34, 35-39, 40, 41).

Prawdziwość zeznań powódki potwierdziła jej matka. Powódka ma dwóch starszych braci i dobre z nimi relacje, którzy akceptują istniejącą sytuację. Powódkę zawsze interesowały sporty męskie (np. karate, strzelectwo), a wraz z jej rozwojem jako dziecka zaczęły dominować u niej cechy męskie. W 2011 r. powódka przedstawiła sytuację matce, przez co ta ją wspierała i zaakceptowała zmiany, podobnie jak rodzina (w tym także rodzina jej ojca). Powódka posługuje się obecnie męskim imieniem R. (zeznania pozwanej D. M. – k. 60-60v; 104-104v; 105).

Ojciec powódki dostrzegł w czasie, kiedy powódka uczęszczała do gimnazjum, że jest coś odmiennego w stylu jej ubierania się. Ukończony przez powódkę kierunek studiów był – jego zdaniem – trzecim, który rozpoczynała, bowiem poszukiwała swojego miejsca. Zamiarem ojca w zmienionej sytuacji było poddanie córki egzorcyzmom. Sugeruje on również, że powódka może posiadać zaburzenia psychiczne. Obecnie powódka pozostaje w związku z inną kobietą, z którą wspólnie zamieszkuje (zeznania pozwanego T. M. – k. 60v, 61; 104v, 105, 105v; zeznania powódki – k. 61).

Z przeprowadzonego dowodu z opinii biegłych specjalistów psychiatry-seksuologa M. R. i psychologa klinicznego B. B. wynika, że w osobowości powódki zaznaczają się cechy kulturowo przypisywane mężczyznom, które kształtowały się od wczesnego dzieciństwa i dalej podczas całego

życia opiniowanej. Należą do nich: odrzucenie tradycyjnej roli kobiecej, męskie zainteresowania przejawiające się w zabawie, sporcie (karate, strzelectwo, naprawa samochodu). Jest osobą aktywną i energiczną, rywalizującą, odważną i pewną siebie – są to cechy tradycyjnie przypisywane mężczyznom. Osobowość opiniowanej nie wykazuje głębokich zaburzeń, jest osobą z pełną normą intelektualną, nie jest upośledzona umysłowo, nie przejawia cech zmian organicznych w ośrodkowym układzie nerwowym. Rozpoznano u niej transseksualizm oraz wykluczono współlistnienia zaburzeń psychicznych i cech niedorozwoju umysłowego, czy zaburzeń osobowości. Spełnia ona kryteria diagnostyczne zaburzenia tożsamości płciowej osoby dorosłej z pociągami seksualnym do kobiet. Biologicznie opiniowana jest prawidłowo ukształtowaną kobietą. Wprawdzie powódka ma żeńską płć chromosomalną, genitalną, hormonalną i gonadalną, a co z tego wynika ma też żeńską płć metrykalną i jest w społeczeństwie zaliczana do kobiet, to jednak jest transseksualistką o dominującej w Polsce formie transseksualizmu K-M, czyli nieakceptowania przez kobiety własnej płci i zmierza wszelkimi sposobami do zostania mężczyzną. Jest to korzystniejsze społecznie i znacznie rzadziej zdarzają się zjawiska, o których słyszał ojciec opiniowanej i których się obawia. W konsekwencji E. M. spełnia kryteria zmiany płci (opinia biegłych – k. 68-74).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody w postaci dokumentów oraz zeznania stron odnośnie faktów, nie zaś ocen, które wątpliwości odnośnie wiarygodności nie budziły. Opinia biegłych jest klarowna i jednoznaczna we wnioskach odnośnie kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dlatego nie budzi żadnych wątpliwości odnośnie wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgłoszone przez powódkę roszczenie jest zasadne w całości, dlatego powództwo należało uwzględnić.

Podstawę materialnoprawną powództwa o ustalenia prawa lub stosunku prawnego stanowi przepis art. 189 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Według tego przepisu, warunkiem koniecznym skuteczności powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa jest istnienie interesu prawnego w ustaleniu po stronie występującego z roszczeniem. Dlatego też Sąd ma obowiązek badania z urzędu istnienia interesu prawnego w każdym stanie sprawy, a jego niezbadanie jest równoznaczne z niewyjaśnieniem wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (zob. Bronisław Czech, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, tom 1, C.H. Beck, 4 wydanie, s. 825). Z tego powodu Sąd nie mógł tej przesłanki pominąć i przejść bez jej zbadania do rozpoznania zgłoszonego w pozwie żądania. Należało ze wskazanych przyczyn w pierwszej kolejności rozważyć, czy niniejsze powództwo jest dopuszczalne, to znaczy – czy istnieje interes prawny powódki w uzyskaniu wyroku żądanej treści.

Interes prawny należy do grupy przesłanek merytorycznych i pozwala na zbadanie prawdziwego stanu rzeczy, a mówiąc inaczej, decyduje o dopuszczalności badania zasadności twierdzeń powoda, że wymieniony w pozwie stosunek prawny lub prawo istnieje albo nie istnieje. Przez interes prawny w procesie cywilnym rozumie się obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (zob.: Tadeusz Rowiński: „Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym”, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1971 r., str. 26 i 80).

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że interes prawny, o którym mowa w przytoczonym przepisie, nie może być rozumiany subiektywnie, to jest według odczucia powoda, ale obiektywnie, to jest na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Interes prawny powoda musi być ponadto zgodny z prawem i zasadami współżycia społecznego, jak również z celem, któremu służy przepis art. 189 k.p.c. (por. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 r., III PR 78/79; OSPiKA 1980, nr 11, poz. 196). Dodatkowo by mówić o istnieniu interesu prawnego po stronie wytaczającej powództwo o ustalenie, koniecznym jest wykazanie przez tę stronę, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stroną powodową a pozwaną, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie wynikające z błędnego przekonania, co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 919/99, LEX 54376). Nie jest w takich warunkach dopuszczalne powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (art. 189 k.p.c.), jeżeli strona może dochodzić przeciwko pozwanemu roszczenia dalej idącego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 września 1995 r., I ACr 159/95, OSA 1996/2/8), bądź gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, Monitor Prawniczy 1998/2/3; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 1998 r., II CKN 572/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2000 r., II CKN 750/99 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2001 r., I PKN 333/00, Prok. i Pr. 2002/2/43).

Oznacza to w konsekwencji, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. nie zachodzi wtedy, gdy osoba zainteresowana może na innej drodze, np. w procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym, osiągnąć ochronę swych praw. Kryterium interesu prawnego powoda w żądaniu ustalenia nie przesądza o dopuszczalności wytoczenia powództwa z powołanego przepisu, decyduje natomiast o tym, czy w konkretnych okolicznościach powództwo to jest zasadne. Konsekwencją niewykazania przez powoda istnienia interesu prawnego jest oddalenie powództwa o ustalenie (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, Monitor Prawniczy 1998/2/3).

W okolicznościach faktycznych i prawnych tej sprawy powódka E. M. bezspornie posiada interes prawny w żądaniu ustalenia tego, że jest mężczyzną. Nieunikniony postęp cywilizacyjny i społeczny, związany z tym rozwój wiedzy i zmiana ocen prawnych nowych i definiowanych z czasem zjawisk społecznych prowadzą do tego, że dla jasności wyводу konieczne jest wskazanie obecnej modelowej sytuacji w takim przypadku.

Trzeba przede wszystkim zwrócić uwagę, że pojęcie „zmiana płci” dotyczy dwóch aspektów. Pierwszy to formalna, prawna zmiana płci osoby fizycznej ujawnionej w dokumentach urzędowych. Po takiej zmianie, osoba uznawana jest w świetle prawa za przedstawiciela płci przeciwnej ze wszystkimi tego konsekwencjami (np. wiek emerytalny). Drugi aspekt, to korekta ciała dostosowująca organizm do płci odczuwanej, odmiennej od pierwotnej płci fizycznej, z czym wiąże się przede wszystkim operacyjna korekta płci (...).

Prawo polskie do chwili obecnej nie przewiduje szczególnych unormowań dotyczących zmiany płci ujawnionej (wpisanej) w akcie urodzenia. Problemy związane z transseksualizmem i interseksualizmem orzecznictwo sądowe i doktryna prawa rozwiązują jednak na podstawie obowiązujących przepisów ogólnych.

W zasadzie zmiana płci dotyczy dwóch sytuacji, a mianowicie przypadku zdiagnozowania u danej osoby transseksualizmu, bądź interseksualizmu (hermafrodytyzmu). Formalnej zmiany płci można dokonać dopiero po nabyciu pełnej zdolności do czynności prawnych (osiągnięciu pełnoletniości). Podstawą do zmiany płci jest nie tyle stwierdzenie rozbieżności odczuwania płci psychicznej od fizycznej, ile zdiagnozowanie transseksualizmu, bądź interseksualizmu, połączonego z odmienną identyfikacją płciową. Z tego względu proces zmiany płci zawsze zaczyna się od kontaktu z lekarzami specjalistami, a samą diagnozę stawia najczęściej seksuolog. Poszczególne etapy zmiany płci są z reguły następujące:

- 1) wykonanie badań;
- 2) postawienie diagnozy;
- 3) rozpoczęcie terapii hormonalnej;
- 4) I operacja – u osób typu k/m (...);

- 5) proces sądowy i zmiana płci prawnej;
- 6) zmiana dokumentów;
- 7) ((...)) II i ewentualnie III operacja (u typu k/m (...) podzielony jest na etapy).

W aspekcie prawnym odnośnie „zmiany płci” zarówno w orzecznictwie jak i literaturze prawniczej opowiedziano się za przyjęciem dopuszczalności zmiany płci w razie transseksualizmu, po wykonaniu zabiegu korekcyjnego i usankcjonowania tym samym nowej roli społecznej takiej osoby, mimo braku szczególnych unormowań dotyczących zmiany płci, wskazując na możliwość skorzystania z powództwa o ustalenie określonego w art. 189 k.p.c. oraz uwzględniając treść art. 21 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 z późn. zm., zwanej dalej „a.s.c.”).

W orzecznictwie za takim rozwiązaniem opowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 marca 1991 r., III CRN 28/91 (Przeгляд Sądowy, Nr 5-6 z 1991 r.) stwierdzając, że poczucie przynależności do danej płci może być uznane za dobro osobiste i jako takie podlega ochronie również w drodze powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. Sąd ten wskazał na zależność uwzględniania powództwa od trwałości poczucia przynależności transseksualisty do innej płci, co w zasadzie może zachodzić dopiero po dokonaniu korekcyjnego zabiegu operacyjnego. Mimo, że prawo polskie nie przewiduje szczególnych unormowań dotyczących zmiany płci wpisanej w akcie urodzenia, jak i trybu ujawnienia tej zmiany, orzecznictwo wskazało drogę do prawnej zmiany płci w przypadku rzeczywistej jej zmiany. Instytucja wzmianki dodatkowej przewidzianej w art. 21 a.s.c. służy zapewnieniu zgodności aktu stanu cywilnego ze stanem rzeczywistym, gdy na skutek zdarzeń zaszłych po sporządzeniu aktu, a mających wpływ na jego treść, wymaga on odpowiedniego uzupełnienia. Ponieważ płeć osoby fizycznej wpływa na zakres jej praw i obowiązków, to zmiana płci nie jest okolicznością prawnie obojętną, dlatego należało dopuścić, z uwzględnieniem interesu prawnego osoby, u której nastąpiła zmiana płci, żądanie ustalenia tej zmiany, jako podstawę do ujawnienia jej w akcie stanu cywilnego w drodze wzmianki dodatkowej. Oczywistym jest przy tym, że ustalenie to, jako dotyczące sfery stanu cywilnego w szerszym znaczeniu objętej szczególnymi rygorami, musi uwzględniać zasadę prawdy obiektywnej, a więc powinno się opierać na ocenach medycznych uwzględniających dotychczasowy dorobek w tej materii.

Reasumując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że pierwszy krok w procesie zmiany płci to wykonanie badań niezbędnych do postawienia diagnozy i kontakt z lekarzem. Ponieważ transseksualizm traktowany jest jako zaburzenie psychiczne, w dużej mierze lekarz podejmuje decyzję na podstawie wywiadu, rozmów z pacjentem, wyników testów psychologicznych, dlatego wymagana jest opinia psychologa. Rzadziej potrzebna jest konsultacja psychiatryczna. Oprócz testów psychologicznych, potrzebne są też inne badania, takie jak tomografia komputerowa, EEG, badanie krwi, badanie poziomu hormonów. Zawsze ostateczną decyzję podejmuje lekarz prowadzący. W przypadku postawienia odpowiedniej diagnozy rozpoczyna się terapia hormonalna. Pacjent otrzymuje hormony (typ k/m [osoba o biologicznej płci żeńskiej, która chce zmienić płeć na męską] głównie testosteron; typ m/k [osoba o biologicznej płci męskiej, która chce zmienić płeć na żeńską] głównie estrogeny i tzw. blokery hamujące wytwarzanie hormonów płciowych przez organizm). Dopiero po postawieniu diagnozy i rozpoczęciu terapii hormonalnej możliwe jest wniesienie do sądu pozwu o zmianę płci na podstawie art. 189 k.p.c.

Pozwanymi w takim procesie są rodzice osoby występującej z żądaniem ustalenia, którzy mogą aktywnie w nim uczestniczyć, a gdy są przeciwni zmianie płci swojego dziecka, mogą znacząco utrudniać i spowalniać proces. Podstawowymi dowodami w sprawie jest opinia (diagnoza) lekarza seksuologa oraz zeznania powoda, a więc osoby zainteresowanej zmianą płci. W razie pozytywnego rozstrzygnięcia ustalającego odmienną płeć, a ściślej po uprawomocnieniu się wyroku ustalającego zmianę płci dochodzi do zmiany we właściwych dokumentach. Najpierw wprowadza się wpis zmieniający do aktu urodzenia (w postaci notatki, co oznacza, że na odpisie zupełnym aktu urodzenia wciąż widnieje oryginalne imię i płeć). Jeśli sąd nie oznaczył imienia – dodatkowo zmienia się imię. Następnie wyrabia się nowe dokumenty (np. nowy dowód osobisty, paszport, prawo jazdy, zmienia się umowy

ubezpieczenia, dowód rejestracyjny pojazdu, dyplomy ze szkół i uczelni, itp.). Dopiero po prawomocnie ustalającym odmienną płeć wyroku sądu możliwe jest wykonanie dalszych operacji zmieniających narządy płciowe ((...)).

Mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy należy jednoznacznie stwierdzić, że powódka E. M. spełnia wszelkie kryteria do tego, aby w zakresie zmiany płci uzyskać skuteczną ochronę sądową. Wprawdzie nie ulega wątpliwości, że z chwilą narodzin była ona biologicznie kobietą, jednak obecnie znajduje się na etapie, kiedy nastąpiły już nieodwracalne zmiany fizyczne jej ciała zmierzające do tego, aby uzyskała ona psychiczną identyfikację odczuwanej przynależności płciowej do płci, z którą się identyfikuje. Zatem rozstrzygnięcie w tej sprawie doprowadzić winno do tego, że powódka pomimo tego, że jest formalnie kobietą, uzyska formalnoprawny status mężczyzny, bowiem istnieją uzasadnione podstawy do tego, że jest mężczyzną. Wedle zaś aktualnej wiedzy w tym zakresie nie powinny istnieć formalnoprawne rozbieżności odnośnie przynależności płciowej.

Sprzeciw ojca powódki względem jej roszczenia oparty na religijnych przekonaniach, w świetle istniejącego obecnie stanu rzeczy nie może wykluczyć aksjologicznego założenia, że prawo służy temu, któremu pomóc należy. Dotyczy to oczywiście tego, którego problem dotyczy i który pomocy wymaga. Do kategorii tej należy bezspornie powódka.

Końcowo Sąd Okręgowy dostrzega także celowość zwrócenia uwagi, że nie sposób nie odnieść się do zasad współżycia społecznego, które niewątpliwie wchodzą w zakres pojęcia „porządku prawnego”. Zasady współżycia społecznego oznaczają minimum powszechnie przyjmowanych zasad poprawności i uczciwości w relacjach z innymi. Jest to klauzula generalna odsyłająca do norm pozaprawnych. Oceniając intencje, okoliczności oraz działania podejmowane przez powódkę we własnym interesie stwierdzić należało, że mieszczą się one w granicach obowiązującego porządku prawnego i nie naruszają interesów pozwanych, jej rodziców, pomimo sprzeciwu ojca podyktowanego względami religijnymi rozumianymi przez niego w sposób indywidualny.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu pomiędzy stronami oparte zostało na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, według której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.). Koszty te objęły opłatę sądową i wydatki poniesione w toku procesu przez powódkę i zasądzone zostały solidarnie na jej rzecz od pozwanych, jako przegrywających sprawę.

Z przytoczonych względów i w oparciu o wskazane wyżej przepisy Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w wyroku.